. 10386

SOMNI DE GLORIA

DRAMA EN TRES ACTES Y EN PROSA

ORIGINAL DE

EMILI GRAELLS Y CASTELLS

BARCELONA
LLIBRERÍA MILLÁ
21 - Sant Pau - 21
1912

9

2 pessetes

SOMNI DE GLORIA

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/somnidegloriadra2439grae

SOMNI DE GLORIA

DRAMA EN TRES ACTES Y EN PROSA

ORIGINAL DE

EMILI GRAELLS Y CASTELLS

ESTRENAT EN EL CENTRE OBRER CALASANCI
EL 24 D'OCTUBRE DE 1909

BARCELONA
LLIBRERÍA MILLÁ
21 - SANT PAU - 21
1912

Sociedad de Autores Españoles

Es propietat de l'autor, el qual se reserva tots els drets que la llei li concedeix

Stat. Anòn. La Neotipia, Passeig de Gracia, 77, int. — Barcelona

A la meva filleta

Montserrat

per gran que siga, els concells del pare, primer que les tonteríes dels amichs. ¡Y per lo que donen els companys!

DIONÍS. Mes ja sabeu que quan la feyna convé, en Dalmau se posa al peu del canó ab forsa voluntat y dalit.

FER. (*Per sí sol.*) El perdre les vetlles com ve fent tan sovint, acabarà per enmalaltirse. No vol creure a qui li vol bé. ¡Aquest rediable de comedies! Cabories ridícoles que no fan més que enterbolir el cervell ab tontes preocupacions que no reporten cap fí pràctich.

DIONÍS. Veritat... però... hi han tan poques diversions al poble pera la joventut...

FER. Però hi sobren capcigranys que són prou malignes per ferla perdre. ¡Ah! ¡Que vinguin! Que s'acostin aquella colla de desenfeynats. ¡Que vinguin a alabarme'l noy, emborratxantlo d'afalachs que li fan mal y me l'avíen a un camí plè d'argelagues... ¡Jo'ls treuré a empentes de casa!

DIONÍS. ¡Per Déu, pare!

FER. (*Ab sentiment.*) ¡Fill meu! Tu, no més que tu ets qui't resignes y't corseques la joventut per no donarme un disgust. ¿Què fóra, pobre de mi, sense'l vostre apoy? ¡Tronch caygut!...

DIONÍS. Sossegueuvos; vos, per sí sol, us ageganteu el dolor, al cap d'avall en Dalmau té aquesta deria boja ab el teatre; viu somniant. ¿No val més, estimat pare, que per caure en un vici—si vici és una afició més o menys intensa—no val més que senti vocació per representar comedies, pas que anés en recons de cafès al volt de taules de jòch o bé en altres repúdichs llochs que avergonyeixen?

FER. ¡Tan felissos que podríem viure en mitj del nostre taller, gosant d'una plàcida pau! Morta vostra santa mare, hauríem hagut de juntarnos més y més per recordarla...

DIONÍS. Calleu. (*Veyentlo entrar.*) L'oncle.

ESCENA II

DITS y HERIBERT, *d'edat, ronsejant a causa del dolor que sempre l'aqueixa*

HERIB. Bona vetlla, xiquets.
DIONÍS. Déu vos guardi, oncle.
FER. ¿Còm anem, Heribert?
(*Se passeja neguitós mirant si arriba'l seu noy.*)
HERIB. Malament; jo sempre vaig malament. En dotze anys que'l dolor no'm deixa, y de cada día vaig de mal a pitjor.
FER. Ja passarà. No t'hi encaparris.
HERIB. ¡Y què m'haig de *caparrà!* Si al *cap* no hi tinch rès; les cames, les cames que sembla que s'hagin proposat fastiguejarme.
FER. Fas poch exercici.
HERIB. Va pel que vareig fer quan era soldat.
DIONÍS. ¿Perquè no aneu a veure un metge entès a Barcelona?
HERIB. Perquè'l viatge costa dues pessetes, y dues pessetes representen avuy vuyt rals.
FER. ¿Y per vuyt rals, prefereixes tenir un capritxo tan galdós? També has de morir, home de Déu.
HERIB. Per això mateix; bé prou que ho sé, havent de morir un día o altre, lo mateix és tenir el dolor cinch anys més com cinch anys menos.
FER. (*Ab engunia.*) ¡Quànt triga!
DIONÍS. No us amohineu.
HERIB. ¿Anaveu a sopar? No estigueu per mi. Aviat us deixo.
DIONÍS. ¡Y ara, oncle!
HERIB. ¡Ah!... ¿Què tal la nova minyoneta? ¿Fa per casa? ¿Es obligada? ¿Sab de guisar? ¿Menja molt pa?
FER. Per are no'n tinch cap queixa.
HERIB. Es una faluga; petita però viva com un pardal

sense beca. Molt bona noya... Sense pares... sense ningú...

FER. (*Esplotant l'angunia.*) ¡El noy! ¡Sembla mentida!

HERIB. ¿Y això? ¡Sembla que t'en passa alguna! ¿No va alhora el molí?

FER. Havem de sopar y ell sense comparèixer...

DIONÍS. No deuhen haber acabat la funció de tarda.

FER. Y vindrà esbufegant... cansat, menjarà ab una esgarrapada sense dir paraula y fugirà altre cop pera divertir a la gent! ¡Quína vida!

DIONÍS. Vaig fins al teatre, y si'l veig, vindrem plegats.

FER. Sí, fesho, Dionís. (*Dionís se'n va.*)

ESCENA III

DITS *menos* DIONÍS

HERIB. Aquest és més quiet que l'altre. ¡Quína diferencia de caràcters!... Ah, tu: m'han dit que'l teu hereu és una gloria.

FER. ¿Quí ho ha dit això? ¿Un ximple com la majoría del poble?

HERIB. El senyor Ramón, el metge; ja sabs que és una persona com cal y no cap *baligabalaga*.

FER. ¡Deu tenir els ulls al clatell, pobre home! ¡Ja'l planyo! ¿Gloria? Avuy de qualsevulga cosa'n diuhen una gloria... Gloria sense llum serà'l noy; gloria encartronada...

HERIB. No t'enfadis per una futesa. No t'ho he dit a fí de mal.

FER. Es que'n tinch les orelles sordes de tanta fatuositat.—Si'l noy és això.—Que serà una eminencia.—Que ho fa mellor que molts altres.—¡Ah! ¡Ximples, més que ximples! ¡Rès és el meu fill! Un home que me'l faran tornar entre tots un infelís.

HERIB. ¿Que no fila prim? ¿Que no's cuyda de l'im-

prempta? Dígamho. Com oncle que li soch, per ser el marit de ta germana, hi tinch un dret damunt d'ell. Devegades d'un pare no'n fan cas... ¿Vols que'l repti?

FER. Cada día ve gent nova aportant feyna; la parroquia va doblantse, y ell, com hereu, en lloch d'estar al costat de la tasca, aboca el seu interès ab futeses que'n lloch de reportarli profit serviran sols per trastocarlo en malhora.

HEBIB. Es una veritable llàstima que se t'esgarrihi. ¿Quí el mal concella?

FER. Una tayfa de titerelos mancats de sentit comú; una colla de barbamechs ab més pretensions que intelectualitat. ¡Els aficionats del poble! ¡Els desequilibrats de la societat!

HERIB. A n'aquest món qui no té dolor reumàtich, té un fill que no sega llis. ¿Y què diu quan el renyes?

FER. Rès, mes, no obeheix. Aixís com hi han homes que'ls cega l'amor d'una dòna, bona o dolenta, al meu fill, el núvol que l'ofusca és el teatre. ¡Càlzer etern d'amargura! ¡Viure morint!

HERIB. Sí, xich; còmich y eixalabrat és tot una cosa. Déixamel per mi... Li çantaré la cartilla.

FER. ¿Vols pujar a dalt? Jo'm migro.

HERIB. No; tornaré.

FER. Déixam encendre la llum. (*Ho fa.*)

HERIB. Déu ens dongui bona nit... y poch dolor.

FER. Si pujes pots sopar ab nosaltres...

HERIB. Gracies, xich. Aniré a donar una volta y tornaré abans d'anar a sopar; ho faig tan tard...

FER. Donchs fins a després.

HERIB. Adéu... y... calma, molta calma...

(*Ferran se'n va per l'escala y Heribert per la botiga. A poch ve Dalmau elegantment vestit, demostrantse més ciutadà pas fill d'un poble de la comarca barcelonina. Es jove, d'aspecte agradívol, parla admirablement.*

Acompanya a Don Gervasi Solsona, que també vesteix molt bé; vesteix ab jaqué, bota xarolada y sombrero mitja copa. Al'entrar en Dalmau dóna més llum al gas, quedant l'escena iluminada. D. Gervasi parla més sech, ja pels anys com per un esprit comerciant dins llur genre artístich, no riu gens, y en els seus ulls s'hi reflexa una vivositat d'home espert y hàbil.

ESCENA IV

DALMAU y D. HERIBERT

DAL. Entri, fassi'l favor.

GER. Ab el séu permis.

DAL. Assentis, que reposant pódrem parlar ab més tranquilitat. A l'escenari era quasi imposible articulejar paraula.

GER. Ha vingut tant públich a felicitarlo, crech que mitj poble o ciutat ha desfilat pel séu quarto, admirantlo ab justicia.

DAL. ¿Ho creu vostè aixís?

GER. Si no fos cert, no vindría ni a parlarli seriament, com me proposo, ni tampoch a donarli la meva més sincera enhorabona.

DAL. ¡Ne deu haver vist tants vostè d'artistes!

GER. He contractat els mellors quasi sempre. No sé si ignora que ab tot y ser català, rarament rodo per Catalunya, no per mancament d'amor a la meva terra, sinó que pel meu negoci me convé treballar per Amèrica y altres llochs. Ja deu sapíguer que totes les mellors companyíes estrangeres que trepitgen els escenaris catalans, han d'acabar les temporades abans de temps, malehint el públich, que no sab admirarles.

DAL. No ho ignoro.

GER. Lo que fa que tot actor notable que busca gloria y diners, aquí no fa altra cosa que corsecarshi y morirshi de fàstich.

DAL. Veritat.

GER. Vostè és jove. Si'm vol creure a mi, deixi aquest llogaret, perquè més que ciutat, amich meu, això és un poble gran, y si pensa seguir la carrera artística, fúgin. Si no tingués facultats ni condicions per seguir el teatre, jo mateix li diría no perdi, amich meu, el temps tan miserablement; vostè és y serà un actor de *sala* y *alcoba*.

DAL. ¿Creu, donchs, que puch alsar volada sense por de desplomarme a l'abim?

GER. Sí, jove, sí. Avuy d'actors n'hi han a mils; però d'artistes genials no n'hi han mitja dotzena; avuy lo que corre són autòmates, titillers pretensiosos; homes plens de vanitat per dintre y de *doublé* per fòra.

DAL. Jo no sé què ho fa: de jovenet que sento aquesta afició; interpretant, el cor fuig del fingiment per recloures a la més positiva realitat; devegades crech que no és un públich bonatxó el que'm mira y m'aplaudeix; me faig el càrrech que acciono per gent intelectual que ho aclama o rebutja. Quànts díes, al baixar el teló en el darrer acte d'una obra que hi he abocat la meva fè y la meva sinceritat, he sentit dolor al convèncem que sols treballava per modesta gent disposada en acceptarho tot, bò y dolent.

GER. Això confirma que té l'ànima d'artista. Encara com no ha fugit d'aquí.

DAL. ¡Què ho sé, pobre de mi, lo que ha fet que restés a n'aquest clòs! Potser ho fa l'amor a la familia... potser la por de creuhar un viacrucis interposat al camí... Ni ho sé còm me trobo respirant aquest baf de tinta. ¡Aquesta vida rutinaria és per mi una llosa que duch al damunt aplastantme.

GER. Aquí no serà may rès. ¿Còm vol que flayri y llensi perfum una flor escullida en mitj de brossa y ermesa? Un home ab ànima ardenta quan se creu ser una vera personalitat, ha de separarsen del niu esquifit; ha d'enlayrarse a n'el cim de la més alta gloria.

DAL. Es que devegades n'hi dubtat esserne d'artista...

GER. Puch jurarli que reuneix grans condicions; y creguim, espero que'm manifestarà si està resolt a seguir essent un modest impressor o bé un colós artista; en una banda de balansa hi ha sempre un treball fadigat, una admiració migrada; aplaudiments de quatre satisfets. Per l'altra balansa, un sòu admirable, esplendidesa, viatges de primera, felicitacions d'homes eminents. Es a dir, un camí de flors que borra tota aquesta ridicolesa de poble.

DAL. ¡Còm me plau oirlo! Vindría tot seguit, però...

(*Pensant entristit.*)

GER. ¿Recels d'infant? ¿Obstacles puerils? Animo. Miri sempre enfront, d'horitzons serens; hi ha viscut massa entre negrors de tintes y màquines pobres.

DAL. Vostè m'alenta; no sé si escoltantlo reforsa'l meu esprit condormit fins ara, o bé porta una isolació aterradora a n'aquesta casa.

GER. Demà'l matí marxaré; vull véurel treballar aquesta vetlla; pensi que aprop meu se li entreobra una vida d'afalachs y positives esperanses; si resol quedarse, en tindré greu sentiment.

(*Ell queda cavilós, dubtant y lluytant íntimament.*)

Amich Mallol... Reflexioni ab tranquilitat y conciencia. Es l'edat millor per formarse un nom; en les ciutats rurals, l'aureola no és més que un feble fum que l'espay difon. (*Tocantli l'espatlla.*) Me'n vaig ab la confiansa de que no marxaré sol.

DAL. Sí... Sí... Vindré, potser ab dol al cor, però puch quasi afirmarli que seré company séu...

GER. (*Donantli les mans.*) ¡Aixís! L'artista ha de ser pel món y no per pobles de dèu dotzenes de cases... Vindré aviat y ens veurem per fixar insignificants detalls.

DAL. (*Acompanyantlo.*) Ens veurem.

GER. Sí. A reveure.

ESCENA V

DALMAU, *després* HERIBERT

DAL. *Al quedarse sol, queda retut per un manyoch de pensaments. Per fi s'asseu y quasi plorant esclama:* ¡Déu meu! ¿Y el meu pare? ¿Y en Dionís?

(*Entra Heribert, que ve a distrèurel del séu aclaparament.*

HERIB. ¡Ola, ola, bona pessa!

DAL. ¿Vostè, oncle? ¿Còm anem?

HERIB. ¿Còm vols que vagi? Mitja cama al cementiri fa déu anys, y l'altra arrossegantla pel món.

DAL. ¿El dolor, eh? ¡Sempre el dolor!

HERIB. ¡Que és dolorós, creume! Figúrat tu que ara... Ja veuras: me recorda que no he vingut per contarte histories ni redolins... No fa gayre que he vist al teu pare, que'l pobre està que treu foch pels caixals.

DAL. No és cosa nova.

HERIB. Diu que a darrera de teatre y comedies, poch t'amohines pels quefers de la botiga. Fas mal fet, home de Déu. Tothom sab que cada día teniu més parroquia y que ara vol engrandir la botiga. Tòn germà és bastant jove encara. Ton pare's fa vell, y tu't fas jove, ell va de cap per avall y tu vas per cap... de tronxo... Ets ja gran, xiquet.

DAL. Escolti dues paraules y respongui. Si vostè

quan era jove li haguessin ofert un pervindre venturós pera ser un home que sobrepugés als demés homes, ¿què hauría fet?

HERIB. En sense reuma, moltes coses.

DAL. ¿No hauría deixat la feyna, que és un etern calvari, y no hauría volat allà ahont honradament li haguessin presentat una carrera brillanta, apoyantlo en el camí de la gloria?

HERIB. Sí... però... ja veuras: ara no t'entench prou bé, a fè que no t'entench...

DAL. Avuy la sòrt ve a caronarme; haig de decidir en poques hores entre quedarme a n'aquesta botiga treballant com sempre, passant díes darrera díes, aquests díes indefinibles lluytant ab l'etern somni d'anhelanses, o haig de fugir per realisar les meves hermoses ilusions...

HERIB. Mes, el teu pare sab...

DAL. Rès absolutament.

HERIB. ¡Ay la Verge de la Gleva! ¡Quín daltabaix se prepara! No més faltava això.

DAL. ¿Creu vostè que voldrà que sía un esclau d'aquesta vida que fóra la meva mort? Un pare que estima voldrà la felicitat del seu fill.

HERIB. Es que per ell no hi ha altra felicitat que tenirte a vora seu.

DAL. No pot ser, és impossible. Si jo deixés aquestes parets honrades, si marxés pera oblidar la llar ahont hi dech amors y sacrificis dels pares per llensarme a una vida d'errantesa desesperada, cometría un veritable crim; però se tracta del meu goig, del somni daurat. ¿Puch sacrificar la meva vida devant l'egoísme del meu pare?

HERIB. També és una vritat, ¿veus? Trobo que tens moltíssima rahó; però no ho diguis a n'en Ferran que no trobo mala la teva pensada.

DAL. El pare escoltarà. Parlant noblement s'eviten flagells y disgustos.

ESCENA VI

ELS MATEIXOS *y* DIONÍS

DIONÍS. Vinch del teatre y ja havíeu sortit. ¿Has pujat a dalt?

DAL. No encara.

DIONÍS. T'esperavem per sopar.

DAL. Ha vingut un empresari de Barcelona a parlarme, acabada la funció, y... parlant, parlant... Ara ho contava a l'oncle.

HERIB. Sí. M'esplicava que... (*a Dalmau*). Cóntali tu mateix... Que... que no fóra rès estrany que'l teu germà us deixi per anar a ser un gran home.

DIONÍS. ¿Còm? ¡Marxar! ¿Marxar tu? No pot ser.

DAL. Sí, Dionís. Potser que marxi contractat demà mateix.

DIONÍS. ¿Ho faras? ¿Tindras cor pera deixar al pare abandonat?

DAL. ¿Abandonat? ¿Com s'entent? ¿No ets fill d'ell com jo mateix? ¿Que penses deixarlo tu també?

DIONÍS. Jo no. L'estimo massa encara.

DAL. Y jo com tu, que bé ho saps prou; però darrera d'aquest amor paternal n'hi ha un altre d'amor que furga al fons de la meva ànima. ¡La gloria!

DIONÍS. ¡Quína beguda de fel prepares al pare!

DAL. Jo voldría quedarmhi aquí, convertintme ab home resignat... però no puch, germà meu, no puch. L'esprit vola massa lluny.

DIONÍS. Potser per estimbarse.

DAL. O per brillar el nostre apellido com sol damunt la terra.

DIONÍS. ¿Has meditat prou abans de resoldre el teu desitj? ¿Has imaginat l'efecte que la teva dicisió causarà al pare?

DAL. Potser serè del tot, no. Mes...

DIONÍS. Penses...

DAL. Anarmen pel món; ser com aureneta de pas;

treballar més profitosament; recullir una fortuna y estendre un nom universal.

DIONÍS. ¿Tant potent te creus?

DAL. El cor bé ho és; ¿què no farà Déu que l'esprit no ajudi al cor?

ESCENA VII

DITS *y* JAUME ROCA, ROMÁ, SIRERA *y l'*ALFONS TORRENTS. *Aquest darrer es més vell. Entren contents*

ALF. Amich meu, t'haig de donar una nova miraculosa. ¡També hi sigut cóntractat!

HERIB. ¿Y què hi diu la vostra dòna?

ALF. Ella en sortirà beneficiosa. Haventhi Banchs y Crèdits per tot arreu, sempre ve bé pera enviarli uns quants quartets. Si avuy un home se guanya mellor la vida a qualsevulga part més bé que aquí.

DAL. Es cert. Jo ho crech aixís.

ROMÁ. Nosaltres hi perdrem. Mancant tu, ni tindrem un bon director, ni l'afició que fins ara sentíem.

JAUME. ¡Y que no us recordareu pas més de *naltres!*

DIONÍS. (*Marxant al pis remugant.*) ¡Ximples, més que ximples!

ESCENA VIII

DITS *menos* DIONÍS

ALF. Sempre remuga aquest també; fa com ton pare. Ah... ¿què hi diu el jayo?

DAL. No'n sab rès encara.

ALF. ¡Treurà faves d'olla! ¡Quín orgull per ell! ¿Veus, Dalmau, el ser íntim amich den Gervasi Solsona? Vaig sapiguer que's trobava a ciutat y vaig dirme entre mi: ¡Quína ocasió més bona perquè'l bon amich vegi allà ahont arriba'l talent d'en Dalmau.

DAL. No m'aduleu tant, feume'l favor.

ROMÁ. Clar ho ha dit aquell senyor: «Serà una eminencia.»

JAUME. ¡Tant que'ns hauría agradat seguirvos!

HERIB. ¿Sabeu què prova això?

ROMÁ. ¿Què?

HERIB. Que sou uns pastenagues.

JAUME. Mercès.

HERIB. Favor que us faig.

DAL. No, això no; vosaltres, si estudieu ab amor com feu ara, també arribareu a serne d'artistes. Treballeu ab amor constant, que tart o dejorn devé la gloria y el recompensament.

ALF. (*Ab ènfassis.*) ¿Veyeu? Preneu exemple de nosaltres.

ROMÁ. ¡Ep! Es que si vos marxeu contractat no és perquè sigueu un cap de brot.

JAUME. Hi aneu per ser antich amich de don Gervasi y haverli contat les vostres miseries.

ALF. ¡Pastenagues!

ROMÁ. Aquest (*per en Dalmau*) hi va per ser profitós, però vos, no hi fareu rès més que galans de mitja època.

HERIB. Alfons... Aquests volen fregarte perquè ensenyis el llautó.

ALF. (*Enfadat.*) ¡Egoístes! Lo que teniu és enveja, perquè talents com en Dalmau... y... jo... (*Ells riuhen.*) No rieu, pastetes; talents com nosaltres, se'ns tría y ens escullen, en tant que vosaltres quedeu per partiquins.

ROMÁ. Presumit tonto.

JAUME. Si sabeu dir dues paraules, ho deveu a n'en Dalmau.

ALF. Si ja estich tip de trepitjar taules.

ROMÁ. ¡Tarrosos! Tarrossos esteu tip de trepitjar.

HERIB. No crideu, si us plau, no som a mercat.

JAUME. ¡Perquè vol presumir!

ALF. ¡Perquè puch! Perquè podem.

DAL. (*Ab tò de reconciliació.*) No us enfadeu,

amichs, a la fí no se'n treu rès. L'Alfons parla aixís, perque'l cega l'orgull íntim; no sab recloures l'alegría, y se li vessa pels ulls y per la boca, sense fixarse sisquera que us ofen.

ROMÁ. Se creu ser en Calvo.

HERIB. ¡Com que ho és bé prou!

(*Per sa calva, que mostra al trèurers el sombrero.*)

DAL. (*A l'Alfons.*) Feu mal fet de no pesar les paraules.

ALF. ¿No veus que'm pendríen per un quinto sense instrucció? Me rebaixen.

HERIB. ¿Encara voleu creixe més?

ALF. Vos deixeume en pau.

HERIB. Ves en nom de Déu, xich; per *pau* te deixo.

(*Anantsen cap al fons.*)

ALF. ¡Tornarem richs!

FER. (*De dins.*) ¡Mentida! ¡Mentida!

HERIB. ¿Què és això?

DAL. (*Sorprès.*) ¡El pare!

(*Quadro. Els joves queden sorpresos y cap al fons, deixant les figures en primer terme. Heribert, també apartat, no baixant del seu lloch fins que ve a calmar l'estat del seu cunyat. Baixen de l'escala Ferran, descompost, ab exitació. En Dionís, que'l segueix, queda al peu de l'escala. Molt cuydado.*)

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, FERRAN *y* DIONÍS

FER. ¡Oh, Dalmau! ¡Vina! Cóntam lo que'l teu germà acaba d'esplicarme. Que jo ho senti dels teus llavis. Hi han paraules que, ab tot y dirles qui

mereix complerta confiansa, un home les dubta per impossibles que són.

ALF. (*Baixet als altres.*) ¡Això s'ennuvola!

FER. Digues, que jo no crech que per gran que sigui el fill, hi pugui tenir dret en deixar al pare. Abandonen els sers que no tenen cor ni senten amor en les entranyes. Els que reben càstichs y afronts sense culpa, poden deixarlo y menyspreuharlo un pare, y encara, encara. ¿Però tu? ¿Quín motiu, quína queixa en tens pera obrar tan crudelment? ¿Te privo'ls drets? ¿Te nego els desitjos? ¿T'esploto en el treball? Parla...

DAL. Pare...

FER. Abaixes el cap de vergonya. ¿Reconeixes que faríes un crim detestable?

DAL. El faig si voleu... però... perdoneume... Serà potser la felicitat de tots.

FER. Dius... ¿La felicitat de tots? ¿Què't creus qu'és la felicitat d'un pare? ¿L'allunyament del seu fill, que és sanch de sa propia sanch? ¿El separament potser etern d'una vida ab altra vida que han anat sempre unides?

DAL. No. Mes...

FER. ¿Creus, potser, anar a l'alcans d'una fortuna y després fermen ofrena, per pagarme'l meu dolor y el meu sofriment? No. L'amor de pare no's compra ab tot l'or del món... Te'l rebutjaría el teu diner.

DAL. Però, ¿què voleu que fassi? Parleu.

FER. Que visquem junts ab la suhor honrada del treball.

DAL. Aquest de treball no és per mi... No puch, no puch. Me migro jo aquí.

FER. (*Admirat.*) ¡Te migres al costat del pare y del germà, que t'estimen entranyablement! ¿A la casa payral, ahont hi bateguen encara'ls recorts de la teva carinyosa mare? Si això és migrament, ¿quína idea el teu cor tanca?

DAL. No ho sé. Unicament puch respondre qu'és una gloria lo que'm cega, un nom que s'enlayri a

mida de lluytar... y potser sofrir; perquè'ls qui més sofreixen són els qui tard triomfen. La meva idea se rebolta contra tot, contra mi mateix, mes may de la vida contra'l suprem amor; may, que quant més lluny y quanta més terra'ns separi, més gran serà'l foch del meu afecte y del d'estimarvos, potser molt més que avuy encara.

FER. ¡Estas obcecat! ¡En gáles falses t'enlluernen y t'enganyen! ¡Volen robarte la ditxa, darrera aventures y vicissituts amargues!

HERIB. Ferran, serenitat.

FER. Els imbècils poden més encara que la forsa de voluntat d'un pare... ¡Butxins!

(*Clavant l'esguart a n'els aficionats que resten estàtichs.*)

ROMÁ. (*Baix a l'Alfons.*) ¿Sentiu? Això va per vos.

ALF. No estava per ell ara.

FER. (*Ab odi creixent als joves.*) ¡Mirèusels! ¡Corbs de ma casa! Vívores que haveu xuclat la tranquilitat y la ilusió a la meva vellesa. Rieuvos en la vostra solitut del meu dolor. Les meves llàgrimes no seran rès més per vosaltres que un home que fa ridícola comedia. ¡Serps!

DIONÍS. Pare. Anem a dalt.

DAL. Pare...

FER. ¡Inconscients! ¡Esbogerrats! Perdre un amich no és cap pena per vosaltres que sabeu férvosen un cada minut; però per un pare crearne un'altre de fill com els que hi pujat jo, ¡ay!, que no puch retrobarne...

(*Ab sentiment y plorant, mes de sobte'ls treu.*)

¡A fòra! ¡Vils! ¡Lladres!...

ALF. Ja'ns veurem en el teatre. ¡Quín gènit, renoy!

JAUME. Bona nit.

ROMÁ. ¡Quín modo més socialiste de treure a la gent!

(*Desapareixen. Ferran tapantse la cara pel dolor que l'embarga.*)

ESCENA X

FERRAN, HERIBERT, DALMAU *y* DIONÍS

HERIB. Les coses s'han de pendre ab més calma.

FER. Déixam.

HERIB. ¡També nosaltres els havem tingut vinticinch anys!

FER. (*Sanglotant.*) ¡Ingratitut! ¡Despreci! ¡Migrament al costat meu!...

(*Dirigintse cap a l'escala, Dalmau seguintlo.*)

DAL. ¡Pare, no'm compreneu!

FER. ¡Ves, ves! El món t'ensenyarà falsetats; però per tu que no coneixes la veritable vida, seran mes dolsos els afalachs dels estranys que no pas els d'aquest home que t'ha estimat sempre ab tota l'ànima. ¡Ves, ves, en nom de Déu!

(*Desapareixent. En Dalmau, ab aclaparament, corre a abrassarse ab en Dionís.*)

ESCENA XI

DIONÍS, DALMAU *y* HERIBERT

DIONÍS. ¡Dalmau! ¿Què fàs?

DAL. (*Ab dolor.*) ¡Vetlla tu per ell, germà! El teu esprit és més resignat que'l meu. No l'abandonis may. ¡Jo no puch quedarme!... No puch y ja ho veus... lluyto... y ploro de vergonya. Abràssam, volgut Dionís!... Abrassemnos fort... que demà no ho podrem, potser, ferho. ¡Serem tant lluny un de l'altre!...

HERIB. ¡Com hi ha món, que jo, la veritat, no sochbò per veure aquestes coses!

ESCENA ÚLTIMA

ELS MATEIXOS *y* ALFONS

ALF. (*Sortint.*) Dalmau, ¿què fas? Ja és hora de comensar. Tothom t'espera.

DAL. Ah, sí; és veritat. El públich es abans que tot. ¡Ell es el gran justicíer! ¡Ell es el meu somni de gloria! ¡La gloria'm crida! ¡Jo la segueixo!
(*Se'n va corrent.*)

HERIB. ¡Pobre Dalmau!
(*Teló ràpit.*)

FÍ DE L'ACTE PRIMER

ACTE SEGON

Saló de Lectura en un dels mellors hotels de Madrit. Confort magestuós que's deixa a conciencia y bon gust artístich del director d'escena.
Miralls. Periòdichs damunt la taula; calendaris artístichs, mobles moderns, etc.
Dues amples portes al fons, per ahont practica a les demés dependencies del hotel. Tot sovint timbres ab tons diferents. Se veuhen de quan en quan passar criats ab uniforme.
S'ha de fugir de tot gust antiestètich que dongui poca serietat y mal efecte artístich. A l'aixecar la cortina, hi ha assentat *Don Gervasi*, fumant y llegint pomposament: s'hi vislluma l'home negociant afortunat.

ESCENA PRIMERA

DON GERVASI

GER. (*Llegint la prempsa madrilenya ab plena satisfacció*). «Es un actor genial que recuerda perfectamente á los eminentes artistas que nos han visitado cortas temporadas, dejando grato recuerdo en la Corte.» ¡Admirable! A veure què diu aquest altre. «El debut de un nuevo actor.» ¡Ah, ja ja! (*Llegeix baix, y a poch entra Dalmau vestit elegantment y ab ayre propi d'un aristòcrata; lluheix joyes de valúa. Se'n va a seure en una butaca.*)

ESCENA II

EL MATEIX *y* DALMAU

DAL. Bon día, amich Solsona.

GER. Saludo a la eminencia. Estava llegint les bromes de la gent de Madrit.

DAL. ¿Els vaig agradar?

GER. Moltíssim. Mellor per ells y molt mellor per nosaltres. Es lo que jo't deya aquell día a Mèxich, devant de la redacció de *El Imparcial:* «Els telegrames y els periodistes transmetran les noves a Espanya, declarante *gloria nacional.* Y ¿veus? Se confirma lo que't deya.

DAL. ¡Quànt temps de treball constant!

GER. Tot aprofitat. En aquest incansable estudi n'has tret la preciositat de roba que val una fortuna; a cada benefici que has celebrat, compta'l valor de joyes y ofrenes rebudes.

DAL. No'm queixo, a fè.

GER. ¡Y espérat! Tant ha sigut arribar aquí, com la prempsa posarte als núvols. El públich va aplaudirte ab veritable entusiasme; els aplausos d'ahir eren idèntichs com els del teatre del teu poble. (*Ab ironía.*)

DAL. ¡Pobra gent!

GER. ¿Te'n recordes d'aquell escenari que us havíeu de vestir tots en un mateix quarto per l'esquifidesa de local? ¿Y aquella claror tísica dels metxeros, que semblava que l'arrendatari del teatre no pagués els rebuts del gas? ¡La manera estridenta d'aplaudirte que's feyen! (*Rient.*)

DAL. ¿Us vaig fer patxoca, veritat?

GER. Molta. Declamaves ab tanta naturalitat y ab una correcció tan delicadíssima, que jo, home vell y expert del teatre, vaig quedarme com qui veu visions sentinte recitar. ¡Ja has vist si ha valgut la meva protecció!

DAL. Us l'agraheixo.

GER. Viatges com personatges regis; hotels de confort admirable. L'home també, pera tenir importancia, és menester fersen donar per molta mena de medis.

DAL. ¿Estaveu en el quarto quan varen venir uns quants socis del Centre?

GER. No; però'ls vaig veure entrar. Varen cridarme a comptaduría.

DAL. ¡Quína manera de rejovenir el meu esprit volíen aquells senyors! ¡Quínes estretes de mà y quínes cares de desitj de ser atesos!

GER. De gent d'aquesta'n corre per tot; són com les llagostes: salten y volen per allà ahont menos te penses.

DAL. ¡Quànta ridicolesa!

GER. A n'aquestes hores, els diaris de Barcelona deuhen anar plens de noves referents al teu *debut*.

DAL. ¡Què costa poch d'enlayrar a un home!

GER. Veritat; però lo que costa molt és tenir mèrits per ferse sapiguer enlayrar.

DAL. La prempsa serveix pera acabarse de llaurar tot home la seva felicitat.

GER. (*Somrient.*) Recullint els periodistes llevor per plantarse la seva.

DAL. May en la vida he donat un xavo pera ser alabat injustament.

GER. Ho crech... Però com que no és compte teu això, hi ha qui's cuyda de ferte aquesta feyna.

DAL. ¿Còm? Pagueu per... ¡Es una vergonya!

GER. Vergonya ab diners no ve mal a ningú. Són delicadeses d'empresari.

DAL. ¿Haveu donat diners perquè'm diguessin lo que jo no llegeixo may?

GER. A mi'm té sense cuydado que tu no ho fulleigis: lo que convé és que se n'enterin els altres. Es una pedra de toch, senyor eminent...

DAL. Sou un veritable empresari.

GER. No tan ruí com mils que n'existeixen.
DAL. Podríeu tenir una fortuna feta.
GER. M'agrada molt disfrutar de la vida.
DAL. ¿Y ab els vostres fills que no hi penseu?
GER. Sí... Però, un home al volt d'una taula de panyet vert ¡els oblida tant els seus fills!
DAL. Hauríeu de tenir una engruna de cor, ab la familia, guanyant tant diner, ni haveu pensat may en comprar una senzílla joguina a cada hú dels vostres hereus.
GER. ¡Es veritat, Dalmau! ¡Tens molta rahó!
DAL. Y escolteu... El día que us manquin les forses actives que ara possehiu; el día que no sigeu bò pera treballar, ¿còm penseu viure?
GER. Com molts; y a darrer cas a tot arreu hi han alberchs y cases santes... u hospitals.
DAL. Donchs, ¿voleu escoltar un concell desinteressat?
GER. Vinga.
DAL. Si ab aquestes cinch funcions feu bones, que és cosa segura, feu donació d'una quantitat a la Casa de Caritat.
GER. ¡Ep! ¡Això són bromes, massa bromes!
DAL. Ja tindreu oberta mitja porta, perquè en el pas que camineu més aviat arribareu a l'hospici que en un palau sumptuós.
GER. Al teu costat m'hi tornat diferent.
DAL. De serietat potser sí; ara en quant a la vida de barjaula, encare haveu pitjorat, y consti que no ho haveu après de mi.
GER. Si ets un tacanyo.
DAL. Me fan molta por les altes y baixes y ab els *tapetes verdes* hi estich renyit completament.
GER. Fas com les garses... ¡Amagar l'or! En dos anys si'n deus haver recullit de diner!
DAL. Honradament. Les coses han anat admirables.
GER. ¡Y lo que hi deuran anar!

ESCENA III

ELS MATEIXOS *y* ALFONS, *que vesteix pulcrament mudat. Porta una carta.*

ALF. Bon matí, amichs meus.

GER. Aquest ha tret la rifa.

ALF. Té, Dalmau. Aquí hi ha una carta per tu; me l'acaba de donar el *garçon*. Sembla que ve del poble.

DAL. A veure. (*Obrintla ab interès.*)

GER. No serà del seu pare. No li ha escrit cap vegada...

ALF. D'en Dionís, segurament.

DAL. ¡Què! ¡Què llegeixo! «Havent sapigut que't trobaves a Madrit pels diaris y a n'aquest hotel, dech dirte, estimat germà, que'l pare fa cinch díes ens va caure a terra a causa d'un atach de feridura. Segueix greu.» (*Arrencant un plor.*) ¡Pare! ¡Pare del meu cor!

GER. ¡Bò!... ¡Per Déu! Ho havíes de preveure. L'home és d'edat.

ALF. Per mi és el mateix geni... Aquella excesiva nerviositat.

DAL. ¿Y què haig de fer jo ara?

GER. Calma. Convé reflexionar. Clar que'ls atachs apoplètichs són funestos de bon principi; passats els primers díes, devenen ab més passivitat. ¡Quànts homes ferits viuhen encara un rosari d'anys! El meu, que ho estava, va enterrar encara mitja familia.

DAL. ¡Y tan lluny un de l'altre! ¡Còm deu pensarhi ab mi!

ALF. No s'ha dut gayre bé ab tu; perqué això de no escriuret may ab tantes y tantes cartes d'enviarli... Són *puntillos* que un pare ha de deixarlos en banda.

DAL. La seva enteresa de cor va obcecarlo. Ha vol-

gut conservar la seva dignitat... ¡Y tan lluny! ¡Tant lluny un de l'altre! Si ab un día s'hi pogués anar y tornar... ¡Y en quína malhora vaig sortir de casa!

GER. ¿Desvarieges?

DAL. Sento agambolarse idees estranyes pel meu cap.

ALF. No diguis tonteríes.

GER. ¡Dalmau! Convé tranquilitat; les exaltacions solen portar dolentes conseqüencies. ¿Creus que'ls homes han de ser sempre eterns?

DAL. Els bons sí que haurían de serho.

GER. Repòs, amich... Y sobre tot rès de pensaments esbogerrats. El mal hi és, ¿què hi pots adobarhi? Jo me'n vaig, que havem quedat ab en Tolosa que m'entregaría el nou drama...

ALF. ¿Ahont penses estrenarlo?

DAL. (*Capficat.*) ¡Imposible!

ALF. ¿Tens teatre escripturat?

GER. Espero noves... Adeusiau. Tornaré aviat. Dalmau... que siguem homes... (*Se'n va.*)

ESCENA IV

ELS MATEIXOS *menos* GERVASI

DAL. ¡Alfons, amich meu! Poch te pots imaginar el el dolor que sento en la meva ànima. ¡Ferit! Ell que, enemich de la passivitat, s'hi ha de corsecar en l'eterna estada: una imposibilitat horrorosa...

ALF. No li mancarà rès; té al séu costat en Dionís, al teu oncle y la seva dòna. El teu germà serà sorrut y gens comunicatiu, però també és bon fill per no deixar de complir el seu dever...

DAL. (*Aixecantse.*) La nova m'ha desconcertat per complert. Vaig a escriure tot seguit al germà... ¿Tu seràs amable de arribarte al Crèdit perquè't fassin un *cheque* de mil pessetes?

ALF. Per tu tot lo que vulguis; de passada també enviaré alguna tonteria pera la muller.

DAL. Baixo tot seguit. ¿M'esperaràs?

ALF. Sí. Entre tant llegiré els diaris d'avuy.

(*Dalmau s'en va. Alfons queda en escena fullejant la prempsa. Pausa. Després de haver llegit un diari n'agafa un altre, a mitg llegir s'aixeca irat.*)

¡Mentiders! ¡Dirme que soch apallassat!...

ESCENA V

EL MATEIX, D. EDUARD *y* D. JOAN FERNÁNDEZ *vestits luxosament.* ALFONS *deixa'ls diaris, rebentlos*

EDU. Molt bon día.

JOAN. Molt bon día.

ALF. Servidor de vostès. A quí tinch l'honor...

EDU. Servidor soch individuu de la Junta del Casal Català y el senyor és també català y resideix fa mols anys a la Cort, exercint el càrrech sagrat del periodisme.

ALF. (*Malhumorat.*) ¿Periodista?

JOAN. Per servirlo.

ALF. Gracies. ¡Sembla increible lo que passa ab la prempsa!

EDU. Nosaltres veníem per...

ALF. Figuris que acabo de llegir en un paperot que'm diu ab totes les lletres de motllo que sóch un pallasso.

JOAN. Això són apreciacions dels críticchs.

ALF. Y el motiu de la visita és, potser...

JOAN. Publicar el *retrato* de don Dalmau de Mallol a la primera pàgina, ja que és una veritable eminencia. Ademés, no dubtem que'ns donarà alguna nota íntima, que no deixa de ser un relleu pel periòdich.

ALF. Molt bé... Però han escullit mal día.

EDU. ¿Còm s'entén? ¿Es que sol negarse a ses mateixos companys de patria? ¡Y ara! Després de beneficiarlo tan esplèndidament.

JOAN. ¡Y de la manera que ho volem fer nosaltres! ¡La fotografía a cinch tintes!

ALF. ¡Serà una esposició de pintura!

EDU. ¿Es que'l gran artista està fòra de l'hotel?

ALF. No senyors. ¿Per què enganyarlos? Es que no està disposat a rèbrels.

JOAN. Sembla que'l guía l'esprit d'obstrucció.

ALF. No, senyors. Però està molt ocupat ab series novetats y l'oportunitat és dolenta ara; estich segur que no se'ls escoltarà pas.

EDU. ¿Tan poca educació gasta?

ALF. Si fa o no fa, la mateixa que vostès.

JOAN. Ja... ja... Estem segurs que'n Mallol ens rebrà ab molta més cortesía... No serà'l tipu que aquí se ridicolisa.

ALF. Y que'n saben aquí de ridicolisar.

EDU. Acabem nostra ja prou agra conversació. ¿Vol dir a n'en Mallol que l'esperem o no?

ALF. Ho faré; mes no pensin que si's nega en aténdrels, meva és la culpa. Disgustos de familia el tenen abstret.

JOAN. Es tan poca cosa lo que...

ALF. Hi vaig. No vull ser... *obstruccionista.*

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, *menos* ALFONS

EDU. Sembla increible la poca atenció que'ns ha tingut aquest trist *partiquín.*

JOAN. A n'aquest món hi ha d'haverhi de tot: tontos savis, que viuhen ab l'ilusió de ser més venerats que un sant en l'altar.

EDU. Hi ha motiu d'estar l'home desesperat. Si al pobre li diuhen pallasso...

JOAN. ¡Lo que li diré jo en el periòdich! Ja'm pagarà l'estona inadequada que ha tingut.

EDU. No ho llegirà, perquè l'abono s'acaba.

JOAN. Però, devant l'èxit, seguiran encara les representacions; en Solsona esprimirà la taronja fins que li quedi un rajolí de such.

EDU. ¡Quín modo de fer esperar! Jo hauría copiat la fotografía que publica'l *Nuevo Mundo* a la primera pàgina.

JOAN. Me sembla que serà'l remey únich que'ns tocarà fer.

ESCENA VII

ELS MATEIXOS. *en* DALMAU *y l'*ALFONS *surten agafats amistosament del coll*

DAL. Fesme, bon Alfons, aquest favor; entre nosaltres hi ha un afecte gran.

ALF. Franquesa... Voluntat... ¡Ah! Mira: aquells dos són els micos que t'he dit... Esquitxos de gent que busquen el *modus vivendi.*

DAL. Ves... Torna aviat...

ALF. Passinhobé... (*Baix.*) ¡Quína vergonya de que siguin gent com nosaltres! (*Marxant.*)

ESCENA VIII

D. EDUARD, D. JOAN *y* DALMAU

JOAN. ¡Oh!... ¿Vostè és l'eminent...?

DAL. Dispensin. Els hi prego que no aboquin ara aquest floreig de paraules, que'm resulten velles... tontes...

EDU. Ho creyem aixís mateix. ¡L'home eminent és com una dòna hermosa! Tant alaven sa bellesa, que ja ni's guayta al mirall pera convènces de sa propia guapesa.

DAL. No prenguin les meves paraules com prova d'orgull ni vanitat. Com més hi anat pel món, com més m'hi vist per plasses retratat, per postals litografiat, més hi sentit l'aborriment de mi mateix. ¡La gloria no hauría de ser may pels homes! ¡Ay! Quant més m'hi endintzat a n'aquest cel de pura realitat, més han anat surgint en mi crueses aterradores...

EDU. ¿No és felís?

JOAN. ¿Ser un Geni no és pera vostè una immensa satisfacciò?

DAL. El primer any, sí; després, el cor s'abandona tant a n'els fochs de l'entusiasme, que'l vivificament és terrible perquè perduri el bell esclat.

JOAN. Vostè està un xich neguitós.

EDU. Aviat estarem llestos. Soposem a vostè més correcte que a n'aquell senyor.

DAL. (*Somrient.*) Es un bon cor.

JOAN. Orgullós...

DAL. ¡Ca!...

JOAN. Donchs, servidor, vaig a fundar un periòdich ab tota forma que parlarà dels aconteixements artístichs. El diari, ab paper setinat, lletra llegible...

DAL. Sí, un bon diari.

EDU. Això.

JOAN. Y voldríem obtenir de vostè una fotografía pera posarla en la primera pàgina.

DAL. No sé si'n tinch cap... ¡Me n'han demanades tantes y tantes!...

JOAN. Vol dir que...

DAL. Ho miraré... ¿Poden tornar d'aquí una horeta?

EDU. Sí, senyor... sí; ¡ja ho crech! Miri: esmorzarem a l'hotel y després entrarem.

DAL. Molt bé. Aixís, no'l volem molestar més.

EDU. Eduard Tarragó, comerciant, individuu del Casal y representant de diferentes cases comercials catalanes. (*Donantli la targeta.*) Aquí té casa de vostè.

JOAN. Joan Fernández, periodista, ara cessant, però futur director de l'*Arte Escénico*. La seva casa. (*Donantli la targeta.*)

DAL. Jo... Jo no'n tinch de casa... Ja ho saben... els artistes fem com els aucells: tots els nius són bons per viurehi.

EDU. Estigui bò... Ja'ns veurem aviat.

JOAN. Fins a després. (*Dalmau els acompanya. Al quedar sol queda satisfet.*)

ESCENA IX

DALMAU, *aviat* D. GERVASI

DAL.. ¡Sol!... (*Se treu la carta y llegeix. L'impresió de lo que en la carta se li manifesta li arrenca un plor.*) ¡Pobre pare!... ¡Pare del meu cor!

(*Pausa. S'aixuga'ls ulls. A poch entra D. Gervasi.*)

GER. Rès. A la llista de correus no hi havía rès per mi. A fè que'm sab greu.

DAL. ¡Pobre pare!

GER. ¡Bò!... ¡Dalmau! Vaja, home, no't desesperis...

DAL. May havía sentit el penadiment fins avuy.

GER. ¿Ja estem aixis?

DAL. Y si mort... si Déu no me'l deixa veure, cauran damunt meu maledicciones crudels... ¡Oh, que visqui!... El veuré... petonejaré son front y les seves mans... Ell no ho ha sigut de dolent ab nosaltres.

GER. Peró has de pensar que l'home és ja vell...

DAL. Per això mateix. Que no tenint la fortalesa d'esprit com anys enrera, y potser anhelant treballar ferm a l'imprempta, això ha fet que l'atach sobrevingués terriblement. Mon germà no és extens ab detalls potser per no alarmarme.

GER. Y ha fet lo que deu... Els disgustos no són bons per ningú.

DAL. El pobre deu creuharlo ell sol el calvari d'amargura. ¡Potser sí que n'hi fet molt de mal sense pensarho!

GER. Vaja... has de tenir més ànim; y escolta ara una cosa. ¿Per què'l teu pare no s'ha dignat escríuret una sola ratlla? ¿Tan gran és el crim comès pel fill, per no merèixer quatre paraules d'encoratjament? Ton pare és d'aquells homes que no saben donar valor artístich en rès, tret dels diners guanyats al treball.

DAL. ¡Que potser són els mellors!

GER. Vaja, que ab això no has de tenir cap pes a la conciencia... Mereix el despreci el fill que fuig abandonant la llar honrada. Però tu, que vas marxar per fer fortuna, logrant el teu afany?... Tu no; de cap manera.

DAL. ¡Còm hi anyorat aquelles nits clares del meu poble! ¡Y còm les recordaré ara!... ¡Els camins blanchs! El parlar dols d'una font, mentres a ple camp recordava els meus *papers*, aquells *papers* que representava a la sala del Casinet devant de pagesos... de gent afalagadora!

(*Ab sentiment.*)

GER. No vulguis desvariejar...

DAL. ¡El meu poble! ¡El poblet de cases boniques... La petita ciutat ab ales pera engrandirse!... Ne sento la crúa anyoransa... Voldría veure altra vegada la plassa gran; ridicolesa per qui ha vist les capitals americanes. Voldría veure la vella estació, quins vidres el sol els clareja, com si dongués llum a l'esbadellar les caroles!... Y la Rambla... esquifida rambleta, però que allà s'hi passegen amoroses parelles esperant l'esclat de la posta per tornar a la casa dels avis o dels pares!... ¡La meva ciutat! Jo t'he donat un nom pels èxits, però tu vares donarme la passió d'artista, no perquè'n fruissis, sinó perquè tot lo que era ben teu, ne disfrutessin els altres!

GER. Escolta. Sortim... Anirem a donar un vol...

DAL. ¡Còm t'anyor! ¡Aquells pichs de montanya besada pel sol! Aquell despertar suhau... y tornar al peu de la màquina seriosa y endolada... (*Nerviós y caminant.*) Tot deu estar igual: els mateixos infants despitregats y de cabells rojos, jugant prop la vía, contemplant embadalits la gent que alegre arriba; la gent escassa que marxa... ¿Y el meu carrer? Curt, molt curt, y de cases mitj senyorials de fòra, mes menestrals de dintre... ¿Y el Casinet? ¡Oh, el Casinet! ¿Serà com allavores el floreixement de rialles sentides pel desvessament de l'alegría? ¿Hi treballaran els pobres amichs, bojos d'esperanses y plens de folles ilusions? ¡Y el pobre Andreu, suhant esbogerrat arreglant les decoracions ab anhel de triomfar prop de nosaltres?... ¡No! ¡Rès d'això! Rès... No més mon pare sentint el dolor damunt d'ell... allargant els brassos pera estrènyem contra son cor y donantme el perdó... (*Cayent a la butaca ab plor.*) ¡Que n'hi sigut de malvat! ¡Perdónam!... Si a n'aquestes hores recordes al teu fill, no'l maleheixis... ¡T'estima, t'estima ab tota l'ànima!...

(*Queda abatut. Pausa. Refentse, s'aixuga'ls ulls, aparentant serenitat.*)

GER. ¡Ets un sentimentalista!... Aixís com hi han homes que fan comedia a la vida, a tu les petites coses te fan representar tragedia humana.

DAL. ¡Quànt més fondes són les sensacions del cor que les escenes mes idealisades! Les unes s'arrapen al cor per sentirles rosegar; les altres passen pel cervell y fugen entre boyres suhaus... entre somnis.

ESCENA X

ELS MATEIXOS *y* ALFONS, *que entra ab una lletra a la mà*

ALF. Té, aquí tens una segona lletra per si's perdés la certificada, y aquí va'l resguart de correus... Però... ¿vols dir que mancarà diner a casa teva?

DAL. ¡Què sé jo, pobre de mi, si may me parlen de rés que m'alegri! Som tan diferents de caràcter tots plegats...

GER. Jo que esperava noves...

DAL. No. Haurem de treballar aquí per lley. ¡Quànt donaría per poguer anar a Barcelona!

ALF. ¡Y jo! ¡Veure a n'aquells titelles del Casino com desfan les obres!

GER. (*Mirant el rellotje.*) Aviat serà l'hora d'ensaig... Deixeume marxar.

(*Se'n va. A poch arriba ab un telegrama obert; satisfet.*)

ESCENA XI

DALMAU *y* ALFONS

ALF. Estich tip y aborrit de viure a Madrit. No més hi han que *guasons*... y pidola quartos... ¡Noy! ¡Dalmau! ¿No estas per mi?

DAL. (*Que restava abstret.*) Deyes...

ALF. Que m'agradaría anar a...

ESCENA XII

ELS MATEIXOS *y* D. GERVASI, *ab el telegrama, que'l dóna a Dalmau*

GER. ¡Dalmau! D'aquí set díes estarem prop del teu poble. Té. Llegeix.

ALF. (*Ab alegría.*) ¡Cargol, quína sòrt!

DAL. (*Ab sentiment.*) ¡Encara set díes!

GER. El teatre ès nostre. L'abono estarà quasi assegurat... Això serà nova vinya...

ALF. Aixís, acabat l'abono...

GER. Deixem Madrit y equipatges en marxa... Me'n vaig. No us volía dir rès, però no hi perdut temps a fí de que ho sapiguessiu. A reveure.

(*Se'n va depressa.*)

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS *menos* D. GERVASI

ALF. ¿No t'alegra, amich Dalmau, la nova?

DAL. Què sé jo, pobre de mi... Si'l meu pare és viu, sí que'm plaurà tornar al poble dels meus primers somnis... Si l'hagués de trobar mort... ¡quína esgarrifantsa posarhi solament els peus!

ALF. ¡Viurà! ¡Anim! Viurà.

DAL. Aixís sía... Mes tinch por... Serà tard quan aribem al poble...

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS, D. EDUARD *y* D. JOAN

JOAN. Ab permís... Havem trobat a D. Gervasi y...

EDU. Soposo que la fotografía...

ALF. (*Baix a Dalmau.*) Enjégals a dida.

JOAN. ¿Eh?...

DAL. Francament: no hi tingut temps... El vespre fassin el favor de venir al teatre...

EDU. No dubtem de la seva cavallerositat.

JOAN. Dispensi de la molestia.

EDU. Fins a després, don Dalmau.

(*Marxen fent reverencies ridícoles.*)

ESCENA ÚLTIMA

ALFONS *y* DALMAU

ALF. No'ls hi desitjo cap mal, sinó que topin ab un *rípper*... ¿Y els hi donaras la fotografía?

DAL. ¿Y per què no? En una cartrolina no hi ha cor ni ànima... Y per lo que aquests la volen, no'm fa rès que serveixi per esplotarla... ¡Que visca, que visca tothom!

ALF. El teu cor ha de viure.

DAL. ¡Y ell també! ¡El pare! ¡Mon pobre pare! ¡Set díes encara d'espera! ¡Quànt trigarà a passar aquest temps! ¡Quànt trigarà!

(*Teló.*)

FÍ DE L'ACTE SEGON

ACTE TERCER

La mateixa decoració del primer acte. A l'aixecarse'l teló hi ha en Ferran de Mallol, ferit, assentat en una cadira de brassos en primer terme y endormiscat. Dionís component y, entre varis, en Romà y Jaume. Treballadors.

ESCENA PRIMERA

FERRAN, DIONÍS, JAUME, ROMÁ *y* CAIXISTES

ROMÁ. ¡Noy! Compon això ab lletra cursiva.

DIONÍS. (*Capficat.*) ¡Sembla mentida!

JAUME. ¡Bò!... ¿Ja tornes a estar amohinat?

ROMÁ. No t'hi encaparris, home.

JAUME. Avuy es gran día per tots. ¡Arriba en Dalmau! El gran Dalmau.

DIONÍS. (*Somrient.*) Sí... ¡El Geni!... ¡La Gloria!... Tot lo que volgueu; però també'l mal fill.

JAUME. ¿Y per què mal fill?

ROMÁ. M'ho diguessis a mi això de mal fill, m'escauría, perquè de les vintidues pessetes que guanyo encara me n'han d'afegir els de casa si no vull dejunar obligatoriament el dissabte y diumenge de cada setmana.

JAUME. Còm pot ser això... si'l dissabte cobres...

ROMÁ. El diumenge jugo.

JAUME. ¡Barba!

ROMÁ. D'altra part, Dionís, a mi'm sembla que tu y èl teu pare us preneu les coses massa a la va-

lenta... ¿Veus què hi ha guanyat el bon amo? Un atach, que si no s'hi arriba a ser a temps us donava un disgust gran...

DIONÍS. ¿Y quí'n té la culpa?...

ROMÁ. Això son figues d'altre paner.

DIONÍS. No'l defensis...

ROMÁ. (*Ab amabilitat.*) Escolta... Si'l dir lo que sento ha d'agraviarte, cloch acte seguit els llavis.

DIONÍS. ¡Es que per vosaltres és un sant el meu germà! A ser possible, l'agafaríau y li aixecaríau un temple por rendirli suprema devoció, sense recordarvos que en una llar hi ha, fa dos anys, un isolament aclaparable; una vida en mitj d'eterna boyra.

JAUME. Nosaltres l'estimàvem... perquè no ignores que erem aficionats del Casino, y... ens trobàvem tant sovint; ens les repartíem també les alegríes uns y altres, que, francament, semblàvem una familia.

DIONÍS. Tots el mal aconcellàreu.

ROMÁ. Jo no... May a la vida m'ha agradat embarcar a ningú.

DIONÍS. Tots. El poble en pès. El poble sab de fer grans els homes, però no entent rès dels cors y entranyes d'una familia.

JAUME. Jo donaría la mà dreta per tenir un germà de tanta fama.

ROMÁ. ¿Y còm treballaríes?

JAUME. De cap manera, perquè se'n cuydaría ell de mantenirme.

DIONÍS. Nosaltres no ho necessitem això. Quan varem rebre aquells diners, fa pochs díes, en lloch de donarnos satisfacció va semblarnos un escarni.

ROMÁ. Ell no sabía la vostra situació; may li escriviu; això tu mateix ens ho has dit diferentes vegades.

DIONÍS. ¡Pobre pare! El veig atuit, tot ell apesarat, y me'n faig creus; sembla increible que'ls homes forts cayguin com dèbils jonques.

JAUME. Les malaltíes són com el vent: traydores a més poguer.

DIONÍS. ¡Qui l'ha vist y el veu!

JAUME. (*Ensenyant l'original.*) ¿Ab quina lletra va això?

DIONÍS. Cos vuyt inglès... (*Pausa. Ells van treballant.*)

ROMÁ. ¿Que no aniras a rèbrel?

DIONÍS. ¿Jo? ¿Jo a rébrel? No. Ja se'n cuydarà l'arcalde y els panxacontents del poble. El germà no sent l'alegría... (*Toquen les dotze.*)

JAUME. Les dotze.

DIONÍS. Aneuhi, si voleu. Això no us en privaré pas. Haveu sigut companys...

(*Comensen a vestirse'ls obrers.*)

JAUME. ¡A veure, xarrich, si fas una empastellada! ¡Prou te faig el nas ab tants trossets com lletra descomposta!

ROMÁ. Fins a després. ¿Que véns, Jaume?

JAUME. Desseguida...

ESCENA II

ELS MATEIXOS, *menos* ROMÁ *y* JAUME

DIONÍS. (*Despertant a son pare.*) Veniu. Es hora de dinar.

FER. No... no...

DIONÍS. ¡Bò!... ¿Ja feu raresa...? ¿Que voleu viure de l'ayre, pare?

FER. (*Arronsa les espatlles.*) No, no...

DIONÍS. ¡Y que hi ha bon dinar!... Ahir apenes vareu sopar. Això no pot ser. A veure si en lloch d'avensar—com diu el metge que feu—voldreu fer com els cranchs...

FER. ¡El noy!

DIONÍS. ¿En Dalmau? Vindrà... Pujem a dalt. Són no més les dotze y encara hi falta mitj hora pera arribar el *tren*.

FER. Vull... vull anarhi.
DIONÍS. ¡Y ara! No pot ser...
FER. (*Mirant ab desagrahiment al fill.*) ¡No!
DIONÍS. ¿No compreneu, pare, que l'estació estarà plena de gent? Una empenta, qualsevol futesa, podría perjudicarvos. Recordeu que'l senyor Fontserè va recomenarvos molta quietut.
FER. Me sento mal... molt malament...
DIONÍS. Bah... No digueu tonteríes.
FER. ¡Ets un bon fill! ¡Dionís! Acostat, que vull besarte...
DIONÍS. ¡Pare!... El vostre petó ressona pel meu dintre ab goig infinit. Vos estimo, perquè m'haveu ensenyat d'estimarne...
FER. ¡Treballes molt... molt!...
DIONÍS. Pchs... Poca cosa... Posar el gra de sorra perquè la casa s'aguanti.
FER. Sí... que no caygui...
DIONÍS. Pujem a dalt.
FER. No... Anemhi... Anemhi a l'estació.
DIONÍS. ¡Per Déu, pare!... Delireu.
FER. ¡L'estimo! ¡L'estimo!...
DIONÍS. ¡No pot ser!... ¡No pot ser!
FER. ¡Per què no ve a buscarme la mort!...

(*Puja l'escala apoyantse a la barana y ab en Dionís.*)

ESCENA III

HERIBERT, *aviat* DIONÍS

HERIB. ¡Noy! ¡Dionís!...
DIONÍS. Ja vinch.
HERIB. Déixamhi seure.
DIONÍS. Hola, oncle.
HERIB. Té, aqui't porto les proves del senyor Mateu; diu que dissabte que vé vindrà a recullir el treball... ¿Y què fa ton pare?
DIONÍS. Malament.

HERIB. Com jo: ton pare y jo som dos desgraciats. Jo, ¿sabs allò que't vareig dir de que'm sentía com borinots a l'orella? Això són senyals de feridura... El meu avi ja'n va morir, el meu pare també; però que'n mori jo, això és una veritable llàstima, perquè, tret de mi, ja no queda ningú pera contarho.

DIONÍS. (*Neguitosament.*) ¿Que... Que anirà a l'estació?

HERIB. Sí... Al cap d'avall m'és nebot. Hi va l'arcalde, que no li és rès, crech que més dret me correspon a mi... ¿Y tu? ¿Què fas?

DIONÍS. Jo l'espero. Quan vingui, tip d'afalachs y de abrassades dels altres; quan ja estigui saciat d'apretades de mà dels indiferents, que entri a casa; sempre li som pare y germà.

HERIB. Noy... ¿Vols que't parli català? Ara seré clar perquè no estich com mon cunyat, desgraciadament; potser demà que també se m'enrampi la llengua, no t'ho podría dir...

DIONÍS. ¿Què?

HERIB. ¡Ets un envejós!

DIONÍS. ¿Eh?

HERIB. Sí; un avariciós. ¿Y vols saberho? Digues. Donchs perquè, arrambat ab en Ferran, has heredat el gènit, el caràcter, la serietat; may hi brolla una rialla a n'els vostres llavis. Sembleu dampnats a viure en un dol etern. En Dalmau no ho era aixís, y devegades me feu compendre de que feya bé de marxar...

DIONÍS. ¡Oncle!

HERIB. Sí. Y si vaig a retreure coses passades... La meva germana va morir de corsecació...

DIONÍS. ¡Parlant aixís insulteu al pare!

HERIB. Es que també jo li diría si no estigués com està. Les coses cal oblidarles... Ja has vist lo que ha succehit. Ton pare, dotat d'un gènit inaguantable, fet a no sofrir de les petites coses, quan va càureli damunt d'ell una nova un xich greu, no va ser bò per desafiarla.

DIONÍS. ¿Us creyeu que un fill no viu a n'el cor d'un pare?

HERIB. ¿Y què sabs tu... si no hi entens rès ab tot això, egoísta?

DIONÍS. ¡Egoísta!... La paraula que directa o indirectament tothom me diu: «egoísta»; sagell potser d'una infamia. Si jo que m'he resignat a viure a n'aquesta gavia soch un «egoísta», ¿què és allevors el meu germà?

HERIB. ¿Y per què hi estas aquí? ¡Perquè no has tingut may ales! Perquè sigui pel teu profit o no sé perquè...

DIONÍS. ¿Què voleu dir? Imaginareu, potser, que com corb espero la mort del pare pera gaudirme de lo que jo sempre hi considerat d'ell, esclusivament d'ell?

HERIB. ¡En el món se veuhen tantes coses, y les que no's veuhen s'imaginen!...

DIONÍS. ¿Això se creu la gent? ¡Ignorants! Seré feble y home resignat a la vida, perquè al mirar en somnis altre món, m'ha fet por, aquesta por que fins permeto que s'anomeni covardía d'ànima y esperit; però d'això a que'l meu viure y el pensament està a l'espera ab la mort del meu bon pare, això és vil, és criminal pensarho.

HERIB. Ja veuras, jo t'ho he dit, perquè ho diu tothom.

DIONÍS. ¡Tothom! Animes crudels; perquè ¿quí imagina que un fill que viu a l'aprop d'aquell que va donarli la vida, hagi de robarli?

HERIB. Però...'t veuhen tan abstret...

DIONÍS. Perquè sento el dol del pare.

HERIB. Les recriminacions sempre contra en Dalmau; això és lo que fa pensar de que ton germà és per tu un ombra.

DIONÍS. No; el meu germà no m'és cap ombra: el meu germà, oncle, és... un infelís.

HERIB. ¿Y per què?

DIONÍS. Perquè la sòrt y la fortuna han fet borrarli l'amor.

HERIB. Això és mentida.

DIONÍS. Això és veritat.

HERIB. El fill que escriu postals sovint; que quan arriba a una capital envía, ab satisfacció, vistes d'allà ahont se troba a la familia, dóna mostres d'estimació y apreci, y, en cambi, el *pare no li contesta may.*

DIONÍS. Perquè ha faltat deixant la llar...

HERIB. Per no resignarse a ser un manso com vosaltres, això no és ser mal home; no n'hi ha per despreciar a n'aquell que, ab tot, no vos ha ofès may; al revés, que quan ha sabut la pena y el flagell, ha sigut bò per remetre una quantitat... no gens despreciable...

DIONÍS. Els diners eren pera comprar la benavolensa.

HERIB. ¡Beneytó! La veneu tan cara, que jo potser per cap preu us l'hauría volguda.

DIONÍS. A vosté, oncle, com a molts, li han inflat els *cascos.*

HERIB. No; a un vell inútil no l'inflen d'en lloch; és com una bomba ab sets a totarreu Té... té... (*Donantli les proves.*) Y fes de manera de no ser... gelós, que potser és gelosía lo que tens. Ara ets gran pera posarte un collaret de suros.

DIONÍS. ¡Pchs! Sou, oncle, com molts.

HERIB. Sí... com molts; però els altres ab més sòrt, perquè no gasten dolor per tot ús... Ves a dinar que t'hi estorbat. Jo'm prench la voluntat d'anar a l'estació... Y això que no li soch ni pare,. ni germà, y oncle, encara sobrevingut...

DIONÍS. Nosaltres si no hi anem...

HERIB. Ja ho sé, no m'ho contis: no us deixeu *comprar la benevolensa...* Adéu, xich, y fins després.

DIONÍS. Aneu.

ESCENA IV

DIONÍS *y* FERRAN, *que baixa de l'escala apoyantse*

FER. Vull anarhi...

DIONÍS. ¡Pare!...

FER. Sí... ¡Vull vèurel!

DIONÍS. ¡No sigueu aixís! Si penseu una engruna, veureu lo difícil que resulta anar a l'estació. La gent... (*Se senten picarols.*) ¿Sentiu? Aquesta tartrana va a l'estació. Estarà plena de gom a gom. Un cop, una empenta... El noy estarà per les autoritats, deuran anar a câ la vila...

FER. ¿Què hi fa?

DIONÍS. Pujo a dinar, y marxarem tot seguit.

FER. M'enganyes...

DIONÍS. ¡Si no poden trigar!

FER. Marxaré sol.

ESCENA V

ELS MATEIXOS, JAUME y ROMÁ (*Passen pel fons junt ab altres amichs*)

ROMÁ. ¿Voleu venir, nostramo?

JAUME. Si no veniu us el portarem... ¡Y a pes de brassos! ¡No n'hi va poca de gent a esperarlo!

FER. ¡Fill! ¡Fill meu!...

(*Relliscantli'l bastó, anant a caure. Tot seguit el fan seure.*)

DIONÍS. (*Sostenintlo.*) ¡Pare!...

FER. ¡Rès!... ¡No és rès!... ¡L'alegría!... ¡Aneu!... ¡Aneu!...

DIONÍS. ¿Us trobeu malament?...

ROMÁ. Si us sembla no'ns mourem.

FER. Aneu a veure'l meu fill... ¡Tots! ¡Tothom!

JAUME. ¡Fins a després!

ROMÁ. ¡A reveure! (*Se'n van.*)

ESCENA VI

FERRAN y DIONÍS

FER. ¿Quín mal t'ha fet, per abandonarlo?

DIONÍS. (*Anonadat.*) ¡Cóm!... vos... vos... ¡també! ¡Oh Déu!... ¡No ho comprench!... ¿Quín mal

HERIB. Com jo: ton pare y jo som dos desgraciats. Jo, ¿sabs allò que't vareig dir de que'm sentía com borinots a l'orella? Això són senyals de feridura... El meu avi ja'n va morir, el meu pare també; però que'n mori jo, això és una veritable llàstima, perquè, tret de mi, ja no queda ningú pera contarho.

DIONÍS. (*Neguitosament.*) ¿Que... Que anirà a l'estació?

HERIB. Sí... Al cap d'avall m'és nebot. Hi va l'arcalde, que no li és rès, crech que més dret me correspon a mi... ¿Y tu? ¿Què fas?

DIONÍS. Jo l'espero. Quan vingui, tip d'afalachs y de abrassades dels altres; quan ja estigui saciat d'apretades de mà dels indiferents, que entri a casa; sempre li som pare y germà.

HERIB. Noy... ¿Vols que't parli català? Ara seré clar perquè no estich com mon cunyat, desgraciadament; potser demà que també se m'enrampi la llengua, no t'ho podría dir...

DIONÍS. ¿Què?

HERIB. ¡Ets un envejós!

DIONÍS. ¿Eh?

HERIB. Sí; un avariciós. ¿Y vols saberho? Digues. Donchs perquè, arrambat ab en Ferran, has heredat el gènit, el caràcter, la serietat; may hi brolla una rialla a n'els vostres llavis. Sembleu dampnats a viure en un dol etern. En Dalmau no ho era aixís, y devegades me feu compendre de que feya bé de marxar...

DIONÍS. ¡Oncle!

HERIB. Sí. Y si vaig a retreure coses passades... La meva germana va morir de corsecació...

DIONÍS. ¡Parlant aixís insulteu al pare!

HERIB. Es que també jo li diría si no estigués com està. Les coses cal oblidarles... Ja has vist lo que ha succehit. Ton pare, dotat d'un gènit inaguantable, fet a no sofrir de les petites coses, quan va càureli damunt d'ell una nova un xich greu, no va ser bò per desafiarla.

DIONÍS. ¿Us creyeu que un fill no viu a n'el cor d'un pare?

HERIB. ¿Y què sabs tu... si no hi entens rès ab tot això, egoísta?

DIONÍS. ¡Egoísta!... La paraula que directa o indirectament tothom me diu: «egoísta»; sagell potser d'una infamia. Si jo que m'he resignat a viure a n'aquesta gavia soch un «egoísta», ¿què és allevors el meu germà?

HERIB. ¿Y per què hi estas aquí? ¡Perquè no has tingut may ales! Perquè sigui pel teu profit o no sé perquè...

DIONÍS. ¿Què voleu dir? Imaginareu, potser, que com corb espero la mort del pare pera gaudirme de lo que jo sempre hi considerat d'ell, esclusivament d'ell?

HERIB. ¡En el món se veuhen tantes coses, y les que no's veuhen s'imagineń!...

DIONÍS. ¿Això se creu la gent? ¡Ignorants! Seré feble y home resignat a la vida, perquè al mirar en somnis altre món, m'ha fet por, aquesta por que fins permeto que s'anomeni covardía d'ànima y esperit; però d'això a que'l meu viure y el pensament està a l'espera ab la mort del meu bon pare, això és vil, és criminal pensarho.

HERIB. Ja veuras, jo t'ho he dit, perquè ho diu tothom.

DIONÍS. ¡Tothom! Animes crudels; perquè ¿quí imagina que un fill que viu a l'aprop d'aquell que va donarli la vida, hagi de robarli?

HERIB. Però...'t veuhen tan abstret...

DIONÍS. Perquè sento el dol del pare.

HERIB. Les recriminacions sempre contra en Dalmau; això és lo que fa pensar de que ton germà és per tu un ombra.

DIONÍS. No; el meu germà no m'és cap ombra: el meu germà, oncle, és... un infelís.

HERIB. ¿Y per què?

DIONÍS. Perquè la sòrt y la fortuna han fet borrarli l'amor.

HERIB. Això és mentida.

DIONÍS. Això és veritat.

HERIB. El fill que escriu postals sovint; que quan arriba a una capital envía, ab satisfacció, vistes d'allà ahont se troba a la familia, dóna mostres d'estimació y apreci, y, en cambi, el *pare no li contesta may.*

DIONÍS. Perquè ha faltat deixant la llar...

HERIB. Per no resignarse a ser un manso com vosaltres, això no és ser mal home; no n'hi ha per despreciar a n'aquell que, ab tot, no vos ha ofès may; al revés, que quan ha sabut la pena y el flagell, ha sigut bò per remetre una quantitat... no gens despreciable...

DIONÍS. Els diners eren pera comprar la benavolensa.

HERIB. ¡Beneytó! La veneu tan cara, que jo potser per cap preu us l'hauría volguda.

DIONÍS. A vosté, oncle, com a molts, li han inflat els *cascos.*

HERIB. No; a un vell inútil no l'inflen d'en lloch; és com una bomba ab sets a totarreu Té... té... (*Donantli les proves.*) Y fes de manera de no ser... gelós, que potser és gelosía lo que tens. Ara ets gran pera posarte un collaret de suros.

DIONÍS. ¡Pchs! Sou, oncle, com molts.

HERIB. Sí... com molts; però els altres ab més sòrt, perquè no gasten dolor per tot ús... Ves a dinar que t'hi estorbat. Jo'm prench la voluntat d'anar a l'estació... Y això que no li soch ni pare., ni germà, y oncle, encara sobrevingut...

DIONÍS. Nosaltres si no hi anem...

HERIB. Ja ho sé, no m'ho contis: no us deixeu *comprar la benevolensa...* Adéu, xich, y fins després.

DIONÍS. Aneu.

ESCENA IV

DIONÍS *y* FERRAN, *que baixa de l'escala apoyantse*

FER. Vull anarhi...

DIONÍS. ¡Pare!...

FER. Sí... ¡Vull vèurel!

DIONÍS. ¡No sigueu aixís! Si penseu una engruna, veureu lo difícil que resulta anar a l'estació. La gent... (*Se senten picarols.*) ¿Sentiu? Aquesta tartrana va a l'estació. Estarà plena de gom a gom. Un cop, una empenta... El noy estarà per les autoritats, deuran anar a câ la vila...

FER. ¿Què hi fa?

DIONÍS. Pujo a dinar, y marxarem tot seguit.

FER. M'enganyes...

DIONÍS. ¡Si no poden trigar!

FER. Marxaré sol.

ESCENA V

ELS MATEIXOS, JAUME y ROMÁ (*Passen pel fons junt ab altres amichs*)

ROMÁ. ¿Voleu venir, nostramo?

JAUME. Si no veniu us el portarem... ¡Y a pes de brassos! ¡No n'hi va poca de gent a esperarlo!

FER. ¡Fill! ¡Fill meu!...

(*Relliscantli'l bastó, anant a caure. Tot seguit el fan seure.*)

DIONÍS. (*Sostenintlo.*) ¡Pare!...

FER. ¡Rès!... ¡No és rès!... ¡L'alegría!... ¡Aneu!... ¡Aneu!...

DIONÍS. ¿Us trobeu malament?...

ROMÁ. Si us sembla no'ns mourem.

FER. Aneu a veure'l meu fill... ¡Tots! ¡Tothom!

JAUME. ¡Fins a després!

ROMÁ. ¡A reveure! (*Se'n van.*)

ESCENA VI

FERRAN y DIONÍS

FER. ¿Quín mal t'ha fet, per abandonarlo?

DIONÍS. (*Anonadat.*) ¡Cóm!... vos... vos... ¡també! ¡Oh Déu!... ¡No ho comprench!... ¿Quín mal

m'ha fet el meu germà? ¿Y vos m'ho pregunteu, pare? ¡No pot ser! No és a mi a quí ha ofès, és a vos...

FER. Tot ho oblido.

DIONÍS. Ara, a l'hora suprema que no hi ha temps a fer rès. Escolteu, pare. Jo no hi fet rès més que seguir els vostres passos; l'indiferencia a mon germà, l'hi après de vos; indiferencia, no més; no odi, no rencunia...

FER. Veritat.

DIONÍS. Reconeixeu que, guiat per la vostra mateixa passió, ¿he sigut mal fill?

FER. ¡No sé!...

DIONÍS. ¿Què us creyeu ser un mal pare?

FER. ¡Què sè, pobre de mí!

DIONÍS. ¿Compreneu que havem equivocat nostra mena de ser?... ¿Ho creyeu axís? A n'aquest cas, jo no'n renego de la vostra conducta; jo hauría fet lo mateix que vos.

FER. ¡Es fill!

DIONÍS. Demà ell ne tindrà, ¿y voldrà que'l seus el deixin? ¡No! La malaltía us ha cambiat tot vos; aquella energía sincera ha fugit; sols vos queda ara'l cor.

FER. Cor sí; el cor és prou pera estimar.

DIONÍS. Quan no se'l martiritza... ¡Oh, pare! Si hagués sospitat un día que havía de caure damunt meu l'acusació de ser un mal germà... ¡quí sab lo que hauría fet!

FER. ¡Oh!... no m'abandonis.

DIONÍS. ¡Què diheu!

(*Se sent el xiulet del carril.*)

¡Ja vé!...

FER. ¡Ell! (*Pausa.*)

DIONÍS. Doneume'l bras... Sortim...

FER. No... no... Sento fret... Ajusta la vidriera.

DIONÍS. (*Fentho.*) ¿Voleu dir? Si apenes ne fa.

FER. ¡Mira: tot jo tremolo! Es tant l'anhel. ¡Pobre fill meu!... Tinch fret.

DIONÍS. Pujem al pis...
FER. (*Secament.*) No... Trigaría més temps a vèurel.
DIONÍS. Podríem encendre'l braser.
FER. Bàixal y déixamel als peus...
DIONÍS. Hi ha foch encare. Posarè les brases enceses y ab carbó's revifarà...
(*Puja corrents a dalt.*)

ESCENA VII

FERRAN, *assentat, fa esforsos per aixecarse y marxar.*

FER. ¡No puch! ¡No puch!... ¡Fill!... ¡Fill! ¡Dalmau!... ¿Perquè visch sense forses? ¿Què hi faig a n'el món? ¡Ja deu ser aquí!... ¡Y potser no l'haig de veure! ¡Dionís!... ¡Dionís!...
(*Sent devenir l'atach fulminant. S'aixeca violentament. Apoya les mans ab forsa a la taula. Barboteja breus mots; vol caminar a la porta, mes cau.*)
¡Vull vèurel! ¡Es el meu fill!... Perdó... perdó fill... Jo... vull... veu... (*Cau a terra.*)

ESCENA VIII

FERRAN *y* DIONÍS, *aviat,* HERIBERT, DALMAU, ROMÁ, JAUME, ALFONS *y* GENT

DIONÍS. ¡Què! ¡Oh, pare! ¡Pare del cor!... Sos llavis no parlen; son pit no batega... (*Se senten crits de fòra.*) ¡Ells arriven! ¡Oh germà, tu'l mates!
(*Soroll de picarols. Picaments de mans. Se coneix l'alegría.*)
¡Si n'has fet de mal!... ¡Lo que costa el teu somni de gloria!...

ESCENA ÚLTIMA

ELS MATEIXOS, HERIBERT, *aviat,* ROMÁ, ALFONS, JAUME *y* DALMAU

HERIB. ¡Ferran! ¡Ferran!
DIONÍS. Mireu, oncle, l'obra del meu germà.
HERIB. ¿Què veig? ¡Mort!...
TOTS. ¡Que visca en Mallol! ¡Que visca!
DIONÍS. ¡A fòra, tots! ¡Vils!... ¡A fòra!...
DAL. (*Entrant.*) ¿Ahont és el pare? ¡Vull vèurel!...
DIONÍS. (*Ab sarcasme.*) ¿El pare?... Té... ¡Aquí'l tens! ¡Míral!
DAL. ¡Oh Déu! ¡Mort!... ¡Pare! ¡Pare!
(*Besantlo ab bogería.*)
DIONÍS. Per la teva culpa ha donat sa existencia.
(*Ab tò dessesperat.*)
DAL. ¡No, germà!... ¡Vosaltres us heu mort inconscientment! ¡No l'heu compresa la meva obra!... ¡El caràcter us ha corsecat el cor!... (*Abrahonantshi.*) ¡Oh, pare, deixeume que us besi!.. (*A la gent.*) ¡A fòra tothom! ¡A fòra, que si vosaltres porteu l'alegría *y* el goig, jo sento'l dol a la meva ànima!... Jo ploro avuy mon *Somni de gloria.* ¡Pare meu!... ¡Perdó! ¡Perdó!...
(*La gent queda al fons. Queden Heribert, Dionís y Dalmau voltant el cadavre. Teló.)*

FÍ DEL DRAMA

REPERTORI SENSE DAMES

OBRES PUBLICADES

Obra 1. **El Cant de la Sirena,** drama en tres actes, original de LLUÍS MILLÁ y LLUÍS SUÑER Y CASADEMUNT.

» 2. **Deixebles de Sherlock Holmes,** detectivada cómica-satírica en un acte, original de JOSEP ASMARATS.

» 3. **Somni de Gloria,** drama en tres actes y en prosa, original d'E. GRAELLS Y CASTELLS.